ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ СІМ'Ї» ВК 08

Рівень вищої освіти	**другий (магістерський)**
Спеціальність	**053 Психологія**
Освітньо-професійна програма	**Практична психологія**
Кваліфікація	**Магістр психології**
Рік навчання	**1**
Семестр	**2**
Форма навчання	**денна**
Кількість кредитів ЄКТС	**3**
Мова викладання	**українська**

Лектор дисципліни

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Психологія сім'ї» для здобувачів ступеня магістра є формування системи знань про закономірності функціонування та розвитку сім'ї як малої соціальної групи, а також практичних умінь психологічного супроводу, консультування та діагностики сімейних стосунків. Мета дисципліни деталізується через такі завдання:

1. Теоретична підготовка: вивчення структури, функцій і життєвого циклу сім'ї, закономірностей подружніх та дитячо-батьківських стосунків.

2. Діагностична підготовка: формування вмінь застосовувати психодіагностичний інструментарій для дослідження сімейних стосунків.

3. Консультативна практика: набуття навичок сімейного консультування, розв'язання подружніх і міжпоколінних конфліктів.

4. Підтримка сімей у кризових умовах: формування компетентностей психологічного супроводу сімей в умовах воєнного стану, дистантних стосунків і вимушеної розлуки.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лек./прак./сам.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Тема 1. Сім'я як об'єкт психологічного дослідження.	2/2/-	**Знати:** поняття сім'ї та шлюбу в психологічній науці; основні функції сім'ї (репродуктивну, виховну, економічну, емоційну, регулятивну); структуру сімейної системи; сучасні тенденції трансформації інституту сім'ї в Україні та світі. **Вміти:** аналізувати структуру конкретної сім'ї та розподіл виконуваних нею функцій; визначати тип сімейної структури за основними класифікаційними ознаками.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 2. Життєвий цикл сім'ї та нормативні кризи.	2/2/-	**Знати:** стадії розвитку сім'ї відповідно до концепції життєвого циклу; завдання розвитку, що постають перед сім'єю на кожному етапі; поняття нормативних і ненормативних сімейних криз; феномен «порожнього гнізда». **Вміти:** визначати стадію життєвого циклу конкретної сім'ї; прогнозувати типові труднощі переходу сім'ї до наступного етапу розвитку.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 3. Психологія	2/2/-	**Знати:** чинники та мотивацію вибору шлюбного партнера;	Питання, тести, виконання	5

Тема	Години (лек./прак./сам.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
подружніх стосунків.		складові психологічної сумісності подружжя; поняття задоволеності шлюбом; динаміку подружніх взаємин на різних стадіях функціонування сім'ї. **Вміти:** оцінювати рівень задоволеності шлюбом за допомогою відповідного інструментарію; виявляти чинники, що впливають на стабільність подружніх стосунків.	самостійної роботи	
Тема 4. Дитячо-батьківські стосунки та стилі виховання.	2/2/-	**Знати:** типи батьківського ставлення до дитини; основні стилі сімейного виховання та їхній вплив на особистісний розвиток дитини; концепцію прив'язаності в дитячо-батьківських стосунках; типові порушення дитячо-батьківської взаємодії. **Вміти:** діагностувати стиль сімейного виховання; визначати ознаки порушення дитячо-батьківської прив'язаності; надавати батькам рекомендації щодо гармонізації виховної взаємодії.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 5. Сімейні конфлікти та кризові стани сім'ї.	2/2/-	**Знати:** причини й динаміку розвитку подружніх конфліктів; конструктивні та	Питання, тести, виконання	5

Тема	Години (лек./прак./сам.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
		деструктивні стратегії поведінки в конфлікті; розлучення як специфічну сімейну кризу; напрями психологічного супроводу сім'ї в кризовому стані. **Вміти:** аналізувати структуру й динаміку конкретного сімейного конфлікту; допомагати подружжю опановувати конструктивні стратегії розв'язання суперечностей.	самостійної роботи	
Тема 6. Сім'я в умовах війни: трансформація ролей і дистантні стосунки.	2/2/-	**Знати:** вплив воєнних дій на структуру й функціонування сучасної сім'ї; поняття дистантної сім'ї; трансформацію гендерного розподілу ролей в умовах мобілізації, евакуації та вимушеного переселення; напрями психологічної допомоги сім'ям військовослужбовців і внутрішньо переміщених осіб. **Вміти:** виявляти ознаки дисфункційності сім'ї, спричиненої воєнними обставинами; надавати психологічну підтримку сім'ям, що перебувають у стані тривалої розлуки.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 7. Основи сімейного	2/2/-	**Знати:** системний підхід до розуміння сім'ї;	Питання, тести,	5

Тема	Години (лек./прак./сам.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
консультування та психотерапії.		основні напрями сімейної психотерапії (структурний, стратегічний, наративний); етапи процесу сімейного консультування; специфіку роботи з різними типами сімей (молода сім'я, багатодітна сім'я, сім'я повторного шлюбу). **Вміти:** будувати структуру консультативної сесії із сім'єю; застосовувати техніки системного сімейного консультування; визначати запит на консультування від імені сімейної системи в цілому.	виконання самостійної роботи	
Тема 8. Психодіагностика сім'ї та сімейних стосунків.	2/2/-	**Знати:** огляд основного психодіагностичного інструментарію для дослідження сім'ї (опитувальники подружніх стосунків, проєктивні методики «Кінетичний малюнок сім'ї», «Сімейна соціограма», генограму); принципи організації психологічного обстеження сім'ї. **Вміти:** добирати психодіагностичний інструментарій відповідно до запиту; проводити й інтерпретувати	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5

Тема	Години (лек./прак./сам.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
		проєктивні методики дослідження сім'ї; складати психологічний висновок за результатами обстеження сім'ї.		
Теми для самостійного вивчення	-/-/58	1. Психологія прийомної сім'ї та усиновлення. 2. Психологічні особливості функціонування багатодітних сімей. 3. Сім'я, що виховує дитину з особливими освітніми потребами: специфіка психологічного супроводу. 4. Психологія міжкультурних (змішаних) шлюбів. 5. Психологічна готовність молоді до шлюбу та сімейного життя. 6. Насильство в сім'ї: психологічні механізми виникнення та шляхи подолання. 7. Психологія повторного шлюбу та стосунків у мачушиній / вітчимовій сім'ї. 8. Бабусі й дідусі в структурі сучасної сім'ї: міжпоколінні стосунки. 9. Сучасні альтернативні форми шлюбно-сімейних стосунків: психологічний аналіз.		
Всього	16/16/58			

Всього балів за поточний контроль	**40**
Залікова оцінка	**60**
Всього	**100**

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності. СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік. СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології. СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій. ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість. ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад: лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад: хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

<table>
<tr><th rowspan="2">Рейтинговий показник</th><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th colspan="2">Оцінка у національній шкалі</th></tr>
<tr><th>Екзамен, диф.залік, курс роб.(проект), практика</th><th>Залік</th></tr>
<tr><td>90-100</td><td>A (відмінно)</td><td>Відмінно</td><td rowspan="4">Зараховано</td></tr>
<tr><td>82-89</td><td>B (добре)</td><td rowspan="2">Добре</td></tr>
<tr><td>75-81</td><td>C (добре)</td></tr>
<tr><td>64-74</td><td>D (задовільно)</td><td rowspan="2">Задовільно</td></tr>
<tr><td>60-63</td><td>E (задовільно)</td></tr>
<tr><td>35-59</td><td>FX (незадовільно) з можливістю повторного складання</td><td rowspan="2">Незадовільно</td><td rowspan="2">Незараховано</td></tr>
<tr><td>1-34</td><td>F (незадовільно) з обов’язковим повторним вивченням</td></tr>
</table>

ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

<table>
<tr><td>Основна література</td><td>1. Психологія сім'ї : підручник / В. М. Поліщук, Н. М. Ільїна, С. А. Поліщук та ін. ; за ред. В. М. Поліщука. Суми : Університетська книга, 2021. 248 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38814/

2. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі : навч.-наочн. підручник / за ред. О. М. Цільмак. Київ : Ліра-К, 2020. 266 с. URL: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0056154.pdf

3. Волошина В. В., Долинська Л. В. Трансформація сімейних ролей в умовах війни: зміни, виклики та адаптація. Габітус. 2025. Вип. 75, т. 1. С. 201–205. URL: https://habitus.od.ua/journals/2025/75-2025/part_1/35.pdf

4. Ващенко О. Соціально-психологічні чинники подружніх конфліктів в умовах війни. Вісник післядипломної освіти. 2024. Вип. 28(57). С. 27–43. URL: http://ojs.uem.edu.ua/index.php/spn/article/view/717</td></tr>
<tr><td>Додаткова література</td><td>1. Помиткіна Л. В., Злагодух В. В., Хімченко Н. С., Погорільська Н. І. Психологія сім'ї : навч. посіб. Київ : НАУ-друк, 2010. 270 с. URL: https://er.kai.edu.ua/items/d0fdb003-e1ac-4343-a706-8009fe594849

2. Слюсар Л. Ю. Українська сім'я в умовах війни. Демографія та соціальна економіка. 2023. № 2(52). С. 3–20. URL: http://jnas.nbuv.gov.ua/uk/article/UJRN-0001410188

3. Ясточкіна І. А. Проблеми українських сімей в період війни. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2023. Вип. 39. С. 95–98. DOI: 10.32782/2663-5682/2023/39/22. URL: http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v39/22.pdf</td></tr>
</table>

	4. Левицький Н., Потапчук Є. Теоретико-методологічний аналіз проблеми посттравматичного зростання членів сім'ї в умовах війни. Психологічні травелоги. 2024. № 2. С. 184–196. URL: https://pt.khmnu.edu.ua/index.php/pt/article/view/180 5. Борисова Ю. В. Роль соціальної послуги медіації в урегулюванні подружніх конфліктів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. 2024. № 1. С. 42–46. DOI: 10.32782/psy-visnyk/2024.1.8. URL: http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/273
Інформаційні ресурси	1. Науковий журнал «Габітус» — фахове видання категорії Б (психологія, соціологія). URL: https://habitus.od.ua 2. Національна психологічна асоціація України : офіційний сайт. URL: https://npa-ua.org 3. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Електронний репозитарій (eVNUIR). URL: https://evnuir.vnu.edu.ua